

פתרון בחינת הסטוריה ב' – חורף תשס"ט / איתי ורמן

פרק ראשון – בין שתי מלחמות עולם

ברית המועצות

1. א. לנין נקט במדיניות הכלכלית החדשה עקב הקשיים שיצרה תקופת הקומוניזם המלחמתי שהוביל לרעב כבד, משבר כלכלי ולבידוד כלכלי ופוליטי של ברה"מ. מטרת התוכנית היו לפייס בין האיכרים לבין המשטר הבולשביקי החדש ולמצוא נוסחת פשרה בין כלכלת שוק קפיטליסטית לבין הכלכלה הסוציאליסטית וההלאמה. עקרי התוכנית היו: הפסקת החרמת התוצרת החקלאית, הטלת מס קבוע ומתן אישור למכירה מוגבלת של עודפי תוצרת חקלאית בשווקים. העברת מפעלים גדולים לרשות המדינה ומתן אפשרות למפעלים ובתי מלאכה קטנים להמשיך ולפעול באופן עצמאי, העברת סחר החוץ כולו לידי המדינה והשאת חלק מכלכלת הפנים בידיים פרטיות.

ב. מטרת היבסקציה הייתה לעקור מן השורש את המאפיינים היהודים הלאומיים תוך שבירת כל המסגרות היהודיות המסורתיות על מנת לאפשר את שילובם של היהודים החברה הסוציאליסטית החדשה. להיאבק במפלגות הציוניות והסוציאליסטיות היהודיות ולהפסיק את הזיקה לדת היהודית ולשפה העברית. שתי פעולות שביצעה היבסקציה:

1. פעלה פעילות אנטי דתית בעיקר נגד מוסדות דת קהילתיים יהודיים תוך סגירת בתי כנסת והחרמת ספרי תפילה.
2. הקמת רשת של בתי ספר שבה לימדו בשפה האידיש וחינכו ברוח המפלגה הבולשביקית.

2. באמצעות תוכנית החומש רצה סטאלין להשיג את המטרות הבאות :

1. להפוך את רוסיה למדינה תעשייתית מתקדמת שתוכל לעמוד מול האתגרים מהמערב.
2. לבטל לחלוטין את המשק הקפיטליסטי ולהפכו למשק סוציאליסטי.
3. להעלות את רמת ההשכלה של התושבים.
4. לחזק את הצבא האדום.

סטאלין קידם את תחום החינוך בכך שהקים מערכת חינוך ענקית ומתקדמת של בתי ספר צבוריים מגני הילדים ועד האוניברסיטה בעזרתם הצליח להוריד את אחוז הבערות בצורה דרסטית ולחנך את אזרחי המדינה בחינוך קומוניסטי.

ב. על פי הקטע השלטון הקומוניסטי נימק את החלטתו לישב יהודים בחבל בירוביג'אן בכך שהיהודים יכולים לסייע בישוב שטח ארץ גדול וקשה ובכך לסייע לבנין המעצמה הסובייטית ולהשתלב בצורה אקטיבית בבניין האומה הסוציאליסטית החדשה והשתחררות מכבלי הלאומיות והדת לקראת יצירת האדם הסובייטי החדש. נימוק שאינו מוזכר בקטע הוא: הצפיפות, העוני, העדר העבודה והאנטישמיות שממנה סבלו חלק מיהודי רוסיה, כאשר תוכנית בירוביג'אן הייתה אמורה לפתור מצוקות אלו.

פולין

3.א. עם הקמתה של פולין כמדינה עצמאית היא חתמה על חוזה להגנת מיעוטים שבמסגרתו התחייבה לבצע אפליה מתקנת לטובת שילובם של המיעוטים בפולין תוך שמירת המאפיינים הדתיים והתרבותיים של מיעוטים אלו ולאפשר להם להקים מוסדות חינוך ודת משלהם. קושי אחד שהיה לפולין ביישום התחייבויות אלו הוא שבפולין חיו ריכוזי המיעוטים הגדולים ביותר באירופה וחלק ממיעוטים אלו כמו המיעוט האוקראיני למשל לא רצו כלל להיות חלק מפולין אלא לשוב ולחיות באוקראינה.

ב. תמורות בחי יהודי פולין בשנות העשרים:

1. בתחילת שנות העשרים השתפר מצבם הכלכלי של היהודים שהלך והתדרדר בעקבות גזרות גרייבסקי בחלק השני של שנות העשרים.
2. הואצו תהליכי החילון בקרב החברה היהודית כאשר חלק מהיהודים משולבים בבתי ספר פולניים שאינם דתיים.

4.א. הקשיים שהיו לפולין לקיים משטר דמוקרטי יציב היו:

1. פיצול מפלגתי רב שגרם לחוסר יציבות שלטוני שהוביל למהפכי שלטון רבים.
2. העדר מסורת דמוקרטית וכמיהה למנהיג חזק שיביא סדר.
3. מיעוטים רבים ושונים שחלקם התנגד למשטר הפולני ורצה להתנתק ממנו.
4. בעיות כלכליות קשות שגרמו להעדר אמון בשיטה הדמוקרטית.

ב. הבונד דגלה בהקמת חברה סוציאליסטית, בקידום מעמדו של הפועל היהודי ויצירת אוטונומיה תרבותית יהודית ליהודי פולין. התנועה זכתה לתמיכה יהודית רחבה בתקופה שבין שתי מלחמות עולם עקב העובדה שנתפסה כתנועה המייצגת את הנחישות היהודית להתמודד עם הקשיים היומיומיים וכן כתנועה שיכולה לדאוג לפתרונם של קשיים אלו ולשילובם של היהודים בחיי החברה והכלכלה בפולין.

ארה"ב

5. א. שני ביטויים לשיגשוג בשנות העשרים:

1. התפתחות תעשיית הרכב האמריקנית בניצוחו של הנרי פורד וייצור האוטומובילים.
2. התפתחות תרבות הפנאי, תעשיית הקולנוע והתנופה בהוליווד המפיקה מאות סרטים.

שני ביטויים לשמרנות האמריקנית בשנות העשרים:

1. ב 1924 מחוקקת ארה"ב את חוקי ההגירה שמונעים כניסה לשטחה של מהגרים בעיקר ממזרח אירופה מתוך מגמה לשמר את התרבות האמריקנית.
2. התחדשות פעילות האירגון הגזעני הקו-קלוקס-קלאן שמחדש את פגיעותיו ביהודים, זרים ושחורים.

ב. המדיניות שבה נקטה התנועה הציונית היהודית בארה"ב בין שתי מלחמות עולם הייתה שהציונות היא אכן הפתרון הראוי לבעיה היהודית בעולם ויש לתמוך בה מבחינה כלכלית ומשפטית אבל אין לעזוב את ארה"ב ולהתיישב בישראל. התנועה הציונית היהודית בארה"ב השקיעה בפיתוח של שירותי תברואה, רפואה וחינוך בא"י וכן הושקעו כספים בפרויקטים לאומיים שונים.

6..א. שלושה גורמים למשבר הכלכלי הגדול בארה"ב :

1. השקעות לא מבוקרות במניות ספקולטיביות שגרמו למפולת שלמה בבנקים ובעסקים גדולים לאחר שהמניות התחילו לצנוח.
2. מצב החקלאות האמריקנית נשאר בשפל לכל אורך שנות העשרים וגרם בסופו של דבר לנפילת מחירים ולירידה בכוח קנייה.
3. עודפי ייצור של התעשייה האמריקנית שהניחה כוח קנייה בלתי מוגבל של האזרח האמריקני.

ב. שני שינויים בחיי היהודים בארה"ב :

1. היהודים האמריקנים הפסיקו להתנהל כמו קהילת מהגרים והתחילו להשתלב בחברה האמריקנית ובתרבותה וללמוד בבתי הספר האמריקנים.
2. גידול רב במספר בעלי המקצועות החופשיים בקרב היהודים שחיו בארה"ב.

צרפת

8.א. למרות ניצחונה של צרפת במלחמת העולם הראשונה התנהלה רוב המלחמה בשטחה של צרפת מה שהוביל להרס רב בשטח הצרפתי, היה ברור לצרפתים שפלישה נוספת של גרמניה תוליד חורבן שצרפת לא תתאושש ממנו. גרמניה לא פורקה לנסיכויות ולא הוטלו עליה המגבלות החמורות שצרפת שאפה להטיל עליה במסגרת חוזה ורסאי, כמו כן מספר האנשים בגרמניה היה גדול בהרבה ממספר האנשים בצרפת ולכן צרפת ראתה בגרמניה איום קיים שעלול להתפרץ בעתיד הקרוב ולשוב ולתקוף את צרפת. לשם הגנתה נקטה צרפת במספר יוזמות בטחוניות :

3. יצירת בריתות הגנה שהקיפו את גרמניה במטרה למנוע ממנה להפר את חוזה ורסאי ולתקוף מדינות סביבה.
4. בניית קו מאזינו שהיה אמור להגן על הגבול הצרפתי המזרחי.
5. שילוב האינטרסים הבטחוניים הצרפתיים והתימת חוזה הגנה הדדית עם המעצמה המערבית החזקה בריטניה.

ב. שני מניעים של היהודים הותיקים בצרפת לשילובם של היהודים החדשים:

1. סולידריות עם אחיהם היהודים ורצון לעזור להם להקלט בצרפת
2. תפיסה שעל פיה שילוב מהיר של היהודים החדשים בצרפת והטמעתם בחברה הצרפתית יוכלו למנוע גילויי אנטישמיות ואיבה כלפי היהודים החדשים שרבים מהם שמרו על זהותם התרבותית-דתית.

9. א. שני קשיים של צרפת בתחום החברתי הפוליטי:

1. פיצול מפלגתי רב שגרם לחוסר יכולת להקים ממשלה יציבה.

2. אובדן גדול של גברים שנהרגו במהלך המלחמה. צרפת ניסתה להתמודד עם קשיים אלו על ידי יצירת שתי ממשלות אחדות רחבות – ממשלת אחדות ימנית בשנות ה-20 וממשלת אחדות שמאלית בשנות ה-30. על מנת להתגבר עם בעיית המאזן הדמוגרפי עודדה צרפת הגירה לשטחה בשנות ה-20.

ב. הבדלים במעמד היהודים הותיקים מול החדשים :

1. בתחום המשפטי : היהודים הותיקים נחשבו לאזרחים צרפתים לכל דבר לעומת היהודים החדשים שחלקם קיבלו רק רשיונות עבודה ומשנות השלושים מעמדם האזרחי נשלל וחלקם גורשו.
2. תרבות ודת – היהודים החדשים ראו את עצמם כאזרחים צרפתיים בני דת משה, דהיינו שמרו על המצוות המרכזיות של הדת היהודית אך לא שמרו על אורח חיים דתי. לעומתם היהודים החדשים היו ברובם יהודים אדוקים בדתם ששמרו על התרבות היהודית הדתית והמזרח אירופית.
3. היחס אל השלטון – היהודים הותיקים ראו את עצמם כאזרחים צרפתים ולא כסקטור פוליטי יהודי ולכן נמנעו מלהקים מפלגות או תנועות יהודיות כמו כן הם ראו בשלטון הצרפתי כמי שיטפל בבעיית האנטישמיות. לעומתם היהודים החדשים ניהלו פעילות פוליטית נגד האנטישמיות ותמכו באופן מרוכז וגלוי במועמד השמאל ליאון בלום לבחירות בשנות השלושים.

מלחמת העולם השנייה והשואה

10.א. שנים מעקרונות האידיאולוגיה הנאצית :

1. עקרון הגזע – חברות האדם מחולקות לגזעים שונים. גזע טהור הוא גזע עליון. הגזעים העליונים נועדו לשלוט בעולם ובראשם הגזע הארי. גזעים נחותים כגון היהודים צריכים להיכחד.
2. עקרון מרחב המחיה – גרמניה זקוקה למרחב מחייה, הכוונה לשטחים במזרח אירופה בהם, על פי תורת הגזע, ישבו גזעים סלאביים נחותים, על מנת להתרבות ולהפוך לאומת גזע ארי אדירה שתשלוט בעולם.

ב. דרך ההתמודדות המוצעת בקטע היא לא לאבד את הגאווה היהודית ואת הזהות היהודית ולהמשיך לשמר את המסורת והתרבות היהודית בתוך גרמניה. דרכים נוספות להתמודדות הייתה דרכה של התנועה הציונית שקראה לעזיבת יהודים, בעיקר צעירים ובלתי מבוססים, את גרמניה לא"י, וכן דרכם של חזית החיילים היהודים יוצאי מלחמת העולם הראשונה שנאבקו על זכויותיהם בתוקף השתתפותם בצבא הגרמני במהלך מלחמת העולם הראשונה.

11.א. הסיבה לפלישת גרמניה לשטחי ברה"מ היא הכישלון הגרמני בניסיון להכניע את בריטניה, תפיסת הצבא הסובייטי כצבא חלש שניתן להכניעו בקלות, תפיסת השטחים במזרח אירופה כשטחים בהם

יושבים גזעים נחותים שהם חלק ממרחב המחייה המיועד לעם הגרמני.
ב. השמדת היהודים החלה עם הפלישה לבריה"מ כיוון שבעקבות הפלישה נוספו עוד מיליוני יהודים לשטחי הכיבוש הגרמניים והם הפכו לבעיה מטרידה וממשית עבור גרמניה מבלי יכולת להעבירם או לגרשם למקום אחר. תפיסת היהודים במזרח אירופה כאלה ששיתפו פעולה ויזמו את המהפכה הקומוניסטית, שטחי הכיבוש האלו היו סגורים וחייה בהם אוכלוסיה שברובה הייתה אנטישמית ולא התנגדה לרצח היהודים ולכן קל היה לכוחות הגרמנים לבצע את הרצח במקומות אלו.

12. א. האוכלוסייה במדינת דנמרק סייעה ליהודי דנמרק, החביאה אותם במקומות מסתור ועזרה להם לעבור את הגבול לשבדיה ובכך הצילה את רוב רובה של יהדות דנמרק. הסיבות לכך היו: גרמניה השאירה שלטון עצמי בדנמרק שיכול היה לסייע ליהודים בה, בדנמרק היה מספר קטן יחסית של יהודים ולא הייתה קיימת בה אנטישמיות, הייתה לדנמרק אפשרות להעביר יהודים לשבדיה השכנה שבה לא התנהלה מלחמה.
ב. המושג "חסיד אומות עולם" הוא תואר שנותנת ממשלת ישראל למי שסייע להצלת יהודים בתקופת השואה מבלי לקבל מכך רווח אישי. שני דפוסי עזרה והצלה יכלו להיות הברחה של יהודים מעבר לגבול, הסתרה של יהודים במקומות מסתור בבתים או במוסדות דת, הנפקת תעודות מזויפות ליהודים שהצילו אותם מגירוש.

13. א. ארגון האצ"ל הסכים למדיניות הנהגת הישוב בתחילת מלחמת העולם השנייה, הפסיק את

הפעולות הצבאיות נגד בריטניה ואף שיתף, איתה פעולה מבחינה צבאית. משנת 1944 שינה האצ"ל את מדיניותו מכיוון שהאיון הקיומי על הישוב היהודי מצד הצבא הגרמני הוסר, ממשלת בריטניה סירבה לאפשר ליהודים לעלות ארצה למרות הידיעות הברורות על גורל יהודי אירופה בתקופה זו ותפיסתו של מנחם בגין את תפקיד מנהיג הארגון שהוביל לקו מיליטנטי יותר.
ב. התפיסה של הנהגת הישוב הייתה שיש להפסיק את הפעולות הצבאיות נגד הבריטים כיוון שפעולות אלו עלולות לגרום, בזמן מלחמה, להחרבתו המוחלטת של הישוב היהודי על ידי כוחות הצבא הבריטי ולחיסול המפעל הציוני כולו. לכן ראתה הנהגת הישוב את המשך פעולות הטרור של האצ"ל והלח"י נגד המשטר הבריטי בא"י כפעולות חסרות אחריות שעלולות לגרום לחיסול המפעל הציוני כולו.

14. א. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נקט הישוב העברי במדיניות לפיה יש להפסיק את המאבק

הצבאי בבריטים ולסייע לבריטניה במאבקה הצבאי נגד גרמניה הנאצית, אבל להמשיך פעולות של עלייה והתיישבות בא"י על מנת להפר את גזרות הספר הלבן ולהגשים את המפעל הציוני. המניע למדיניות זו היה הרצון שלא להפריע לבריטניה להלחם נגד האויב המשותף – גרמניה הנאצית, חשש קיומי מכיבוש א"י על ידי גרמניה וחיסול המפעל הציוני כולו, רצון להפיק רווחים פוליטיים משיתוף הפעולה הצבאי לאחר המלחמה, חשש כי פעולות צבאיות נגד בריטניה בזמן מלחמה יובילו לתגובה קשה והרסנית של הבריטים.
ב. מבחינת שיתוף הפעולה הצבאי הוקם ארגון הפלמ"ח שסייע לבריטים בפעולות ריגול באזור המזרח התיכון. מבחינת המאבק בתחום ההעפלה והתיישבות – המשיכו להגיע אוניות מעפילים לא"י במבצעי הצלה מאירופה כגון האונייה פטריה. המשיכה ההתיישבות בא"י וקמו ישובים חדשים בעיקר בגבול הצפוני, בבקעת הירדן ובנגב.

נושא הרחבה:

15. א. תנועת הבריחה הוקמה מתוך רצון לאפשר ליהודים ש"נכלאו" בשטחי מזרח אירופה שנמצאו תחת כיבוש סובייטי לעבור לשטחי מערב אירופה שהיו בחסות ארה"ב ובריטניה ומשם לעלות לא"י. רצון נבע מהמשך קיומה של התופעה האנטישמית וחוסר רצון של היהודים, במיוחד אלו מפולין להמשיך ולגור באזורים אלו שהפכו לבית קברות גדולה ליהודי אירופה.

ב. היהודים במחנות העקורים סבלו ממחלות קשות, מתת תזונה ומבעיות נפשיות קשות שרק התגברו בעקבות העובדה שרבים מהם הוחזקו בתום מחנות הריכוז וההשמדה שפנו לאחר המלחמה. עובדה זו גרמה להם לתחושות של אימה וכאון כבדים. השלטונות הבריטיים והאמריקנים לא העניקו בתחילה טיפול מיוחד ליהודים שהגיעו למחנות אלו ולא הבינו כי הם זקוקים ליחס שיקומי ארוך טווח.

16. א. הסיבות להקמת הועדה האנגלו-אמריקנית היו דוח האריסון שקבע כי 100 אלף יהודים

ממחנות העקורים באירופה חייבים לעלות מיידית לא"י בניגוד למדיניות הבריטית הפרו ערבית ששללה מהלך זה. ממשלת בריטניה, כפי שביטאה את מדיניותה בנאום בוין, לא יכולה הייתה להתעלם מבקשתו של טרומן כיוון שרצתה לשמור על יחסים קרובים עם ארה"ב ולערב אותה בנעשה במזרח התיכון. לכן הציע ראש ממשלת בריטניה על הקמתה של ועדה אנגלית ואמריקנית משותפת שתחקור את מצב העקורים. מסקנות הועדה היו לאפשר למאה אלף עקורים יהודים מאירופה לעלות מיידית לא"י וכי יש לבטל את ההגבלות על קניית קרקעות שהוטלו על היהודים בא"י.

ב. תנועת המרי העברי קמה בעקבות אי מוכנותה של ממשלת בריטניה לסגת ממדיניות הספר הלבן למרות שיתוף הפעולה של הישוב היהודי בזמן המלחמה, למרות שעלתה בה מפלגת הלייבור לשלטון, מפלגה שנתפסה יותר כפרו ציונית ולמרות דוח האריסון והועדה האנגלו-אמריקנית שקבעו כי יש להעלות יהודים לא"י ולבטל את ההגבלות על ההתיישבות. לכן, הגיע הישוב העברי למסקנה כי הוא צריך לאחד את כל הכוחות על מנת לפעול צבאית נגד הבריטים כדי לשנות את המדיניות האנטי-ציונית. תנועת המרי העברית התפרקה כיוון שהפעולות הצבאיות המוצלחות של ההגנה, האצ"ל והלה"י במסגרת תנועת המרי הובילו לתגובה בריטית קשה שאיימה על חיסולו של היישוב – הבאת עשרות אלפי חיילים קרביים ארצה, השבת השחורה, ולכן החליטה הנהגת היישוב שהשמך הפעילות הצבאית תזיק למטרות של התנועה הציונית, בעקבות הפעולה של האצ"ל של פיצוץ המלך דוד הוחלט לפרק את התנועה כדי להפריד בין הארגונים הפורשים לארגון ההגנה ולמנוע פגיעה קשה בהנהגה המתונה של היישוב היהודי.

17. א. הבריטים רצו לצאת מהר ככל האפשר מא"י מתוך רצון להימנע ממספר גדול של נפגעים,

כדי לחסוך כמה שניתן במשאבים בריטים וכדי שלא להסתכסך עם העולם הערבי שבו היו לבריטים אינטרסים רחבים יותר. הבריטים פעלו בארץ במגמה של פינוי ופתיחת צירים החשובים לנסיגה ועזיבה הבריטית בלבד מבלי להתעסק עם צירים אחרים. למשל, הבריטים הכריחו את אנשי הפלמ"ח לסגת משכונת בירושלים כאשר הכיבוש של אנשי הפלמ"ח הפריעה לתנועה הבריטית בלבד.

ב. המטרה של תוכנית ד' הייתה לחבר את ההתיישבות היהודית בארץ לרצף טריטוריאלי אחד

ולשם כך היה צורך להשתלט על שטחה של המדינה היהודית ולהגן על גבולותיה תוך הגנה נוספת על גושי התיישבות יהודים הנמצאים מחוץ לשטחה של המדינה. תוכנית ד' לא הוגשמה במלואה בזמן שנקבע לה אולם חלקים רחבים מיעדיה אכן הוגשמו במבצעים נוספים שנערכו עד פלישת צבאות ערב ב 15. במאי 1948.

יחידת משנה:

18. גורם למגמת איחוד בעולם הערבי : מסורת, היסטוריה, דת האיסלם ושפה משותפת בין מדינות ערב השונות.
גורם למגמת פיצול בעולם הערבי – המלחמה הקרה כאשר חלק ממדינות ערב פנו לכיוון עזרה וסיוע מערבים וחלק ממדינות ערב פנו לעזרה וסיוע מהגוש הסובייטי.

19. שתי השפעות של מלחמת יום כיפור :

- א. כיבוש יהודה ושמרון, רמת הגולן, חבל עזה ומזרח ירושלים, עובדה ששילשה את גודלה של המדינה והגדילה מאוד את תקציב הבטחון העתידי של מדינת ישראל.
- ב. התחיל הויכוח הפוליטי בין ימין ושמאל לגבי גורל השטחים שנכבשו במלחמה והיחס אל האוכלוסייה הפלשתינאית החיה בהם.

20. שתי דרכים שבעזרתן ניסתה מדינת ישראל להתמודד עם קשיי העלייה והקליטה :

- א. נסיון ליצור "כור היתוך" שיהפוך את כל העולים החדשים לחלק מדמות הצבר הישראלי.
- ב. שיכון עולים בבתים נטושים או במעברות שהיו אמורות להיות זמניות עד להקמת שיכונים לדיור.

פרק רביעי – אפשרות ב'

נושא הרחבה

21. א. על פי תפיסתו של נאצר קיימים שלושה מעגלים המאחדים את העולם הערבי – המעגל הערבי המאחד את כל מדינות ערב, המעגל המוסלמי – המאחד את כל המדינות בהן יש רוב מוסלמי והמעגל האפריקני – המאחד את כל המדינות ביבשת אפריקה. נאצר שאף לאחד בין שלושת המעגלים האלו כאשר מצרים תהייה במרכז של כל אחד מהם. צעדים שנאצר עשה : בתחום המעגל הערבי – הקמת הקע"מ, האיחוד עם סוריה בין השנים 1958-1961, הקמת גוש המדינות הבלתי מזדהות אליו השתייכו רוב מדינות אפריקה כאשר נאצר משמש כדובר בראשי שלהן.
ב. גורם שסייע לנאצר להשיג את היעדים שהציב לעצמו היה החשש המשותף מישראל והרצון של מדינות ערב להתאחד מאחורי מנהיג ערבי כריזמטי ותוקפני שיחזיר את עמי ערב לימי גדולתם.
גורם מעכב היה חוסר ההצלחות של נאצר במלחמותיו מול ישראל מה שהוביל לירידת קרנו בקרב מדינות ערב והחשש של מדינות ערב כי נאצר ישתלט על מדינותיהן מה שהוביל, לדוגמה, להתפרקות הקע"מ בשנת 1961.

21. א. הקשיים שעמדו בפני מדינת ישראל בקליטת העליה בשנות החמישים :

1. גל עצום של עולים שהמדינה הצעירה לא היתה ערוכה לקלוט אותו מבחינת מקומות דיור וישוב.
2. אי מוכנות של המדינה החדשה לספק מקומות עבודה לעולים החדשים שסבלו מאבטלה קשה מכיוון שרובם לא היו מוכשרים לעסוק בעבודות של חברה מודרנית.
3. ערב רב של עולים שהגיעו מתרבות שונה ולא מוכרת ביחס לתושבים היהודים שחיו קודם לכן

- בישראל עובדה שגרמה לבעיות בתחום התרבותי, לשוני וליחס מפלה ומתנשא של הישוב הותיק כלפי העולים החדשים.
- ב. מדיניות "כור ההיתוך" יצאה מנקודת הנחה שהתרבות שממנה הגיעו העולים בשנות החמישים היא תרבות נחותה יותר מהתרבות השלטת בארץ ולכן יש לבטל את כל ההבדלים התרבותיים וליצור חברה אחידה בזהותה התרבותית, ערכית ובתפיסת עולמה וליצור דמות אחידה של הצבר הישראלי החדש. מדיניות זו גרמה לרגשות של השפלה וקיפוח בקרב העולים החדשים שרובם ראה בחברה הישראלית חברה שאינה מוכנה לקבל את תרבותו השונה ומאלצת אותו להתבייש בה ולוותר עליה על מנת שיוכל להפוך לחלק מהתרבות השלטת.
22. א. מדינת ישראל הופתעה במלחמת יום הכיפורים כיוון שתחושת האופוריה מהניצחון הגדול עדיין שרתה בקרב המנהיגים הפוליטיים והצבאיים שהקרינו אותה גם לכיוונם של האזרחים. ההנהגה הצבאית והמדינית, למרות ידיעות מודיעיניות רבות ומדוייקות היו שבויים בקונספציה על פיה לאחר התבוסה הקשה שספגו מדינות ערב במלחמת ששת הימים ברור למדינות אלה כי לא ניתן לנצח את מדינת ישראל בקרב ולכן אין שום סיכוי שמדינות ערב יתקיפו את מדינת ישראל.
- ב. בתחום החברה והמדינה החלה להסלל הדרך למהפך פוליטי בעקבות חוסר האמון הציבורי בממשלה שהובילה למכה הקשה של מלחמת יום כיפור. בעקבות ועדת אגרנט והתפטרות הממשלה המשיכה תנועה בציבור ימינה ובשנת 1978 התחולל מהפך פוליטי בו לראשונה עלתה ממשלת ימין לשלטון בראשותו של מנחם בגין. התגבר הקיטוב הפוליטי לימין ולשמאל שהתרכז בבעיית השטחים שנכבשו במלחמת יום הכיפורים ובמתח בין תנועות כמו "שלום עכשיו", תנועת שמאל שדרשה הסכם שלום מלא תמורת החזרת כל השטחים שנכבשו במלחמת יום הכיפורים, לעומת תנועת "גוש אמונים" שדרשה לקיים את חזון ארץ ישראל השלמה ולא לוותר על אף שעל משטחי ארץ ישראל.
- יחידת מבוא:
23. מלחמה קרה משמעותה המאבק בין הגוש הסובייטי בהנהגת ברה"מ הקומוניסטית לבין הגוש המערבי בהנהגת ארה"ב הדמוקרטית והקפיטליסטית, מאבק זה נסב סביב עמדות שליטה בעולם כאשר כל צד חושש מהשתלטות הצד השני על מדינות חדשות. המונח מלחמה קרה מתייחס לעובדה שלא התקיימה מלחמה גלובלית ישירה בין שתי המעצמות והיא התבטאה במשברים מקומיים כמו למשל משבר ברלין.
24. החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 : חלוקת א"י למדינה יהודית ששטחה יעמוד על 55% משטח הארץ ומדינה פלשתינאית ששטחה יעמוד על 45% משטחי הארץ. ירושלים תישאר בשליטה בינלאומית. ממשלת בריטניה תעזוב את הארץ באוגוסט 1948 לאחר שתסייע למימושה של ההחלטה.
25. הסכם שביתת הנשק עם מצרים : ההסכם הראשון שנחתם באי רודוס בראשית 1949. שתי המדינות הגיעו להסכמה שעל פיה הנגב ייכלל כחלק משטח מדינת ישראל למעט אזור ניצנה שיישאר מפורז ועזה שתשלט על ידי מצרים. הוחלט לפנות את הכוח המצרי הנצור כאשר המצרים מוותרים על דרישתם לפירוז באר שבע כך שבתאריך 24 בפברואר 1929 נחתם ההסכם.